

Nordiska storstäder

Vad karaktäriserar en stad? – Hur fångar man en stads "själ" i några få ord? I detta nummer av Nordisk Sosialt Arbeid ger de deltagande städerna i konferensen Ung i Storstad en kort presentation av sig själva. Dessa korta beskrivningar återfinns på de följande sidorna. Avsikten är huvudsakligen att ge upplysningar om var man kan finna mer information om förebyggande arbete, samt att ge några få basfakta om städerna.

En nordisk resenär skulle troligen känna igen var och en av de deltagande städerna som en nordisk stad eller åtminstone kunna säga att det inte är en sydeuropeisk eller öst-europeisk stad. Detta gäller i varje fall stads-kärnorna, med sin blandning av gammal, historisk bebyggelse, ibland med rötter från vikingatiden, och modern eller postmodernistisk bebyggelse. Det gäller också områden med egna hem, där vissa är arkitektoniska pärlor och begrepp som "den nordiska trädgårdsstaden" får en levande illustration.

Kommer man ut till de förortsområden som byggdes i snabb takt under 1960- till 1980-talen är det mera tveksamt om man enkelt kan avgöra var i världen man befinner sig. Det gäller inte bara bebyggelsen, med dess likformiga flerfamiljshus och mer eller mindre nedslitna offentliga miljö, utan också människorna. Det är här vi kan möta de som senast har kommit till våra nordiska länder – de utomnordiska invandrarna och deras barn. I samma områden ser vi också en större andel infödda med sociala problem än i andra delar av städerna. I hela Europa möter vi samma fenomen och man kan i ett sådant område inte omedelbart avgöra om man befinner sig i en förort till Budapest, Zürich, Berlin, Paris, Köpenhamn,

Oslo eller Stockholm. Medellivslängden i de nordiska länderna tillhör de högsta i världen. Födelsehalten har varit måttliga – de tillhör inte de lägsta i Europa, men inte heller de högsta. Det innebär att befolkningen fördelar sig relativt sett jämnt mellan olika åldersgrupper – till skillnad mot utvecklingsländerna där en överväldigande majoritet av befolkningen är ung. De unga utgör alltså en minoritet i de nordiska länderna. Cirka 20% av samtliga invånare är under 18 år. Bland utomnordiska invandrare är andelen unga betydligt större. Därför är också andelen unga i många av förstäderna större än i städerna och länderna i övrigt.

I tider då en strukturell arbetslöshet slår hårdast dels mot unga, dels mot olika etniska grupper som ännu inte har fått en fast förankring i sitt nya hemland, är det lätt att förstå att vissa områden drabbas hårt av arbetslöshet och marginalisering. Dessa områden återfinns i de nordiska storstäderna oftast i periferin – bland de relativt "nya" förstäderna. Ett undantag utgör vissa delar av Köpenhamns innerstad, främst Vesterbro och delar av Nørrebro, som på gott och ont har en stor andel gamla, omoderna och billiga lägenheter. Ändå kan man knappast säga att det finns någon egentlig slumbebyggelse i våra nordiska storstäder.

Huvudstäder

Invånarantalet i de nordiska huvudstäderna varierar mellan drygt 100 000 (Reykjavik) och drygt 700 000 (Stockholm). Räkna man in den omgivande huvudstadsregionen rör sig antalet mellan 160 000 (Reykjavik) och 1,4 miljoner (Stor-Stockholm). Den största befolkningskoncentrationen i Norden finns dock i Öresundsområdet med Köpenhamn, Malmö, Helsingör och Helsingborg som största tätorter, där det sammanlagt finns 2,3 miljoner invånare.

I huvudstäderna bor cirka 10% av respektive lands befolkning. Ett undantag utgör Rey-

kjavik, som har nästan 40% av Islands befolkning. I hela huvudstadsregionen kring Reykjavik återfinns nära 60% av landets befolkning. I Köpenhamnsregionen bor en fjärdedel av Danmarks befolkning, medan regionerna kring Helsingfors, Oslo och Stockholm omfattar cirka en femtedel av respektive lands befolkning.

Invandrare

Det finns ingen enkel och entydig definition av begreppet "invandrare". Ofta menar man med invandrare personer som själva är födda utomlands eller har minst en förälder som fötts utomlands. Ibland syftar man enbart på personer som är utländska medborgare.

Den nordiska arbetsmarknaden har varit gemensam i många år och det är lätt att flytta mellan de nordiska länderna. Detta innebär också att en stor andel av invandrarna enligt dessa definitioner kommer från andra nordiska länder. I den allmänna debatten får invandrare ofta en annan betydelse och man menar ofta personer med rötter utanför Nord Europa, oavsett om de är medborgare i sitt nya hemland eller inte. Bland dessa utgör flyktingar under senare tid en majoritet. Under senare år har de flesta flyktingar kommit från det tidigare Jugoslavien, från Mellanöstern och från olika afrikanska länder.

Den offentliga statistiken om invandrare och invandring skiljer sig åt mellan de nordiska länderna. Därför kan man inte presentera helt jämförbara uppgifter. Sverige är det land som såväl i absoluta tal som i andel av befolkningen har den största andelen invånare som är födda utomlands och har tagit emot flest flyktingar. Därefter kommer Danmark och Norge, medan Finland och Island har betydligt mindre andel av såväl invandrare generellt, som av flyktingar.

Invandrarna – och speciellt de som kommit under den senaste 20-årsperioden är inte jämnt fördelade i respektive land. Vissa delar av storstäderna har en mycket stor andel invandrare – i flera fall över 50%, medan andra stadsdelar praktiskt taget saknar befolkning med rötter utanför Västeuropa. Reykjavik, Åbo och Helsingfors är de deltagande städer som har minst andel invandrare, men åtminstone i Helsingfors kan man se betydande andelar i några stadsdelar.

Insatser för barn och ungdom

Strukturen på samhällets insatser för barn och ungdom är i sina grunddrag relativt likartad i de deltagande städerna. Olika delar av administrationen ansvarar för skola, kultur och fritid, sociala insatser, sjuk- och hälsovård, invandrings- och flyktingfrågor etc Den kommunala administrationen har under senare år ofta delats upp i mindre stadsdelsnämnder (byråd). Polisen har ofta en annan geografisk indelning av sina distrikt än stadsdelsnämnderna.

När en integrerad insats skall genomföras med inriktning på barn och ungdoms livsvillkor innebär detta att olika delar av förvaltningen skall samverka – antingen inom ett administrativt område eller gemensamt i flera områden. Följden blir ofta att sådana insatser får göras i form av projektverksamhet där man prövar och utvecklar olika former av samverkan och samarbete.

Fem nordiska huvudstäder – Köpenhamn, Helsingfors, Reykjavik, Oslo och Stockholm samt sju andra större städer – Århus, Odense och Ålborg, Åbo, Bergen, Göteborg och Malmö deltog i konferensen. Nuuk på Grönland och Tórshavn på Färöarna var med som observatörer.

Anders Stymne

Aalborg – erhvervsby i udvikling

Aalborg er en by med mange nye og spændende initiativer. Her bor 160 000 indbyggere. Aalborg kommune har et rigt og varieret kulturliv bl.a. via Aalborg Kultur & Kongres Center, og med et nyt studenter- og musikhus. På nuværende tidspunkt er integrationspolitikken med flytninge lykkedes (fem procent av byens indbyggere er udenlandske statsborgere).

Der afholdes ungdomslege, hvor unge fra hele verden mødes, og deltager i sportsaktiviteter og udvikling, samt samarbejde med vennskabsbyerne, hvor unge mødes på tværs igennem aktiveringsprojekter.

Aalborg har som mange storbyer problemer med vold og misbrug. Problemerne er størst blandt de ældre unge, der også er brugere af nye rusmidler, som f.eks. ecstasy.

Brobyggerprojektet

tager vare på de udstødte med f.eks. skurvognsboliger. Også indsatsen indenfor misbrugsproblematikken er styrket, og har givet mange positive resultater med, at få "gamle" narkomaner ud af stofmisbrug.

Ungdomscentret

Jernbanegade 23
DK-9000 Aalborg
tel +45 98 31 61 44

Ungdomscentret er et frivilligt tilbud om rådgivning og behandling til unge mellem 14–25 år samt til deres forældre. Der er 7 afdelinger der har specialiseret sig i aldersgrupper, problemstillinger og forebyggelse. Nogle af de særlige forebyggende foranstaltninger er:

Ung til ung –

et tiltag, Skoleforvaltningen og Ungdomscentret samarbejder om. Her uddannes unge i 9. klasse til, at tage tunge emner som misbrug, alkohol, mobning, tolerance og lignende op på baggrund af deres egne erfaring, og få dem formidlet videre til 6. – 7. klasse.

Det Sociale Jægerkorps

laver forebyggende arbejde på gadeplan. De opsøger de unge som har store sociale problemer og, som er "stæet af" det etablerede samfund. Der er ansat medarbejder til, at koncentrere sig om de unge med etnisk minoritets baggrund.

Ungdomsvejledningen

Vesterbro 102
DK-9000 Aalborg
tel +45 99 31 31 31

Tilbud til unge under 25 år, som kan rette henvendelse for at få råd og vejledning om uddannelser, job, fritidstilbud eller om personlige sociale problemer. Der er tilknyttet lærere, vejledere, socialrådgivere til stedet.

Information

www.aalborg.dk
Boulevarden 13
DK-9000 Aalborg
tel +45 99 31 31 31

Workshop:

Dialog mellem generationerne, s. 32

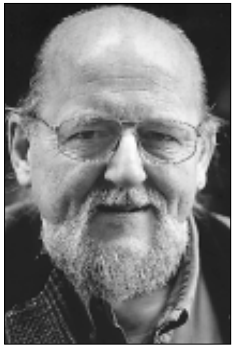

Borgmästare
Kaj Kjær, Ålborg:

"Ofta har jag tänkt att vi i de nordiska länderna har planerat våra liv och vår tillvaro lite mer förnuftigt än i städer som New York, Berlin och Madrid, men många storstadsfenomen dyker upp överallt, även i Aalborg och Århus. Ungdomarna i Aalborg, dricker nog mer än de unga i t.ex. Bergen, men tendenserna är desamma i alla nordiska storstäder. Även om det finns skillnader oss emellan är det nyttigt att tala om alkohol- och narkotikaproblemen. Här kan vi samtala, trots att vi har olika språk."

Bergen – en levende by

Per Antonsen,
Rusmiddeldirekto-
ratet, Norge

“Självfallet skall man bevara det nordiska samarbetet. Man får erfarenheter och argument från andra nordiska kollegor. Erfarenheterna och kunskaperna använder man sedan på hemmaplan – där man arbetar. Då drar man nytta av de kunskaper man får om det tema man arbetar med – och dessa behöver inte vara nordiska.”

Det var Olav Kyrre som gav Bergen bystatus i år 1070. Frem til 1299 ble byen regnet som landets hovedstad. Idag er Bergen Norges nest største by, med 225.000 innbyggere, fem prosent av landets befolkning.

Bergen er en by som er stor nok til å dekke de fleste menneskelige behov, men liten nok til å unngå mange av storbyproblemene. Bergen har 12 bydeler, hvorav 3 av dem kan karakteriseres som store «drabantbyer».

En av utfordringene i Bergen kommune er å fortsette den kommunale satsningen på å bedre de sosiale og kulturelle tilbudene for ungdommer både i bydelene og i sentrum.

Noe eksempel på ulike tverrfaglige og tverretatlige samarbeidsprosjekter på bydelsnivå:

Sandsliprosjektet

Tel +47 55 99 01 05

Bo-området Sandsli er et arealmessig lite område i bydelen Ytrebygda i Bergen. Sandsliprosjektet ble etablert for å arbeide i forhold til et todelt hovedmål: Styrke tilhørigheten og engasjementet hos barn og unge mellom 10 og 18 år. Gi flest mulig barn og unge tilbud om meningsfulle aktiviteter i et trygt og godt oppvekstmiljø. Være med å utvikle idrettslaget Gneist til et masseidrettslag for barn og unge i bydelen, med vekt på allidrett og en positiv arena for sosial læring.

Informasjon: Prosjektleder Ketil Mjelstad eller miljøarbeider Birgitte Torbjørnsen.

Prosjektgruppen ved Åsane sosialkontor

Tel +47 55 56 70 09

Prosjektgruppen ble etablert våren 1997. Den består av fire ulike prosjekter:

- **Oppvekstkontoret** er et uformelt, lett tilgjengelig lavterskeltilbud til barn, unge og eldre i Åsane.
- **Prosjekt nettverksbanken – Ungdom og arbeid.** Målsettingen er å følge ungdom ut av sosialsystemet og inn i utdanning og arbeidsliv.
- **Ressurspersonbank for sosialt isolerte.** Målet er å etablere en «bank» hvor ressurspersoner

innen ulike kategorier av støttefunksjoner registreres.

- **Prosjekt fremmedspråklige langtidsklienter.** Siktet målet er å motivere fremmedspråklige langtidsklienter til norsk undervisning, fagutdanning eller videregående opplæring.

Informasjon: www.uib.no/bergen

Helse og sosiale tjenester:

tel +47 55 56 90 00

Oppsøkende avdeling:

tel +47 55 31 71 70

Rune Tjøsvold, Oppsøkende avdeling

Lille Øvre regt. 38

P.b. 818

N-5001 BERGEN

Workshop:

Bilder av ungdom i fjernsyn, s. 30

Göteborg – Sveriges framsida

Göteborg är Sveriges näst största stad. Här bor knappt en halv miljon människor. Kommunen har under många år varit en stor hamn- och industristad men idag är flera av de stora industrierna nedlagda, däribland de stora varven, vilka sysselsatte cirka 12 000 personer. Cirka 15% av befolkningen är födda utomlands. Räkningar visar också på dem som har minst en förälder som är född utomlands blir andelen med rötter utomlands nära 30%.

Staden är kraftigt ekonomiskt och etniskt segregerad. I de nordöstra stadsdelarna dominerar en befolkning med rötter i alla delar av världen och det finns skolor där alla elever har invandrarbakgrund. I de västra delarna av staden är situationen den motsatta med stora grupper relativt välbärgade invånare med huvudsakligen svenska rötter. Dessa förhållanden påverkar ungdomarnas situation och i exempelvis ungdomsbrottsstatistiken är de nordöstra stadsdelarna överrepresenterade. Samtidigt arbetar många föreningar här med ungdomars situation och många ungdomar deltar i dans- och musikgrupper och andra kulturaktiviteter. Den stora majoriteten invandrarungdomar har också enligt undersökningar, mycket stora ambitioner vad gäller skolarbete etc. Bland många ungdomar har de senaste åren en cafékultur etablerats.

Som exempel på ungdomsverksamheter kan nämnas några *integrerade ungdomsenheter* i olika stadsdelsförvaltningar. Socialtjänst och fritidsverksamhet i samma enhet och med exempelvis uppsökande fältarbete, skolkurator och ungdomsmottagning knutna till sig. Stadsdelsnämnden (SDN) Linnéstaden (031 - 85 26 00), SDN Centrum (031 - 85 40 22), SDN Kortedala (031- 32 76 57).

Alla tre med goda resultat och utvecklingsprojekt knutna till sig.

Pannhuset

tel +46(0)31-54 52 60

Ett mångkulturellt projekt i en invandrartät stadsdel. Kulturverksamheter, TV-produktion, verkstad m.m.

Kontaktmannapoolen

tel +46(0)31-85 19 58

Samverkansprojekt mellan offentlig och frivillig verksamhet för att bistå ungdomar i behov av stöd, med lämplig kontaktperson enligt socialtjänstlagen.

Ungdomsfestivalen i Angered

tel +46 (0)31-32 82 97, (0)707-32 82 97

Årlig ungdomsfestival i de invandrartäta nordöstra stadsdelarna, som bygger på arbetsgrupper bestående av ungdomar.

Syster Yster

tel +46(0)31-32 76 57

Ett "syskonstödsprojekt" där yngre ungdomar får ett äldre "syskon" som stöd under tidig tonårstid.

Information

www.Goteborg.se

Göteborgs stad

S-404 82 GÖTEBORG

tel +46(0)31-61 10 00

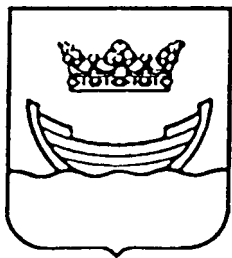
Workshop:

Samverkan med organisationer, s. 35

Margareta Forsberg,
Göteborg

"I Norden finns det en stark gemensam inriktning mot ett tänkande i hälsofrämjande banor – det känns lovande inför framtiden."

Helsingfors – Östersjöns dotter

“Helsingfors arbetar med en restriktiv drogfilosofi. Missbruket är visserligen ökande, men ännu litet och befolkningens attityder är för det mesta negativa. Vi tror att vi åtminstone kan stoppa ökningen av narkotikabruket.

När det gäller alkohol och tobak är det svårare, eftersom många föräldrar som själva dricker en del, har svårare att säga till barnen att de inte skall använda alkohol eller röka.”

Roger Nordman,
Helsingfors

Befolkningen i Helsingfors har mer än fördubblats sedan andra världskriget. Idag har Helsingfors stad 532 000 invånare. Finland fick stora ekonomiska svårigheter i början av 1990-talet och arbetslösheten steg snabbt. De senaste åren har utvecklingen vänt igen, men Helsingforsregionen, vars näringsliv huvudsakligen baserar sig på servicenäringar har fortfarande stora problem, och arbetslösheten är cirka 13%.

Liksom i andra storstäder har de olika stadsdelarna skilda sociala strukturer. Finland har, jämfört med Danmark, Norge och Sverige, få invandrare. Sedan början av 1990-talet har antalet utländska medborgare boende i Helsingfors fördubblats och var i januari 1997 22 000 (4,7%). Den snabba ökningen av antalet immigranter har åtföljts av utslag av främlingsfientlighet och aktualiserat problem om social segregation.

I Finland finns traditionellt en berusningskultur. Även om alkoholförbrukningen i ett europeiskt perspektiv är måttlig, är alkoholbruket ökande bland ungdomar. Narkotikamissbruket, som tidigare har legat på en mycket låg nivå har ökat avsevärt under senare år. I Helsingfors-regionen är det relativt lätt för ungdomar att få tag i narkotika.

Kvarnbäck-projektet, Narkotikastrategi för Helsingfors

2 linjen 4, FIN-00530 HELSINGFORS
Förebyggande fältarbete bland ungdomar. Utvecklingsstrategier för förebyggande insatser och rehabilitering bland narkotikamissbrukare och människor i krissituationer.
Kontaktperson: Olli Salin socialjourbyrån, Jarmo Riihä, specialsocialbyrån, tel +358(0)9-310 4011

Reject-projektet

Utbildningsverket, Tavastgatan 11 A,
FIN-00530 HELSINGFORS
tel +358(0)9-310 86 209 Förebyggande arbete i skolor. Information och hjälp i krissituationer.

Kontaktperson: Utbildningskonsulent Olli Manninen,

Klara-Norden projektet

innefattar de nordöstra stadsdelarna och målsättningen är att utveckla väl organiserad utbildning om rusmedelsfrågor på alla nivåer i skolorna.

Kontaktperson:
Marjus Talvio
Klaari Pohjonen
Klara Norden
tel +358(0)9-567 54 27

Information

www.hel.fi
Helsingfors stad, Jugendsalen
Norra Esplanaden 19
FIN-00100 Helsingfors
Finland.
Tel +358(0)9-169 22 46

Workshop:
Narkotikastrategi för Helsingfors, s. 44

København – perlen ved Øresund

København er centrum i Øresundsregionen – Nordens tættest befolkede område. Københavns by har omtrent en halv million indbyggere, Storkøbenhavn 1,4 millioner og hele Øresundsregionen cirka 2,3 millioner.

Som landets hovedstad står København i høj grad overfor sociale udfordringer i arbejdet med marginaliserede unge og integration af etniske minoriteter. Langt de fleste unge trives. Alligevel viser symptomer som skolepjækkeri og kriminalitet, at 15% af alle større børn og unge befinder sig i en risikozone. 4% af de unge befinder sig i så problematiske omstændigheder, at man kan forvente varige skadevirkninger. Derfor baserer København sit arbejde på principper om en bred indsats og koordinering af udviklende arbejde mellem klubber, døgninstitutioner, rådgivningsklinikker i samarbejde med unge- og distriktsmedarbejdere, for både dansker og indvandrere.

Familie- og arbejdsmarkedsdirektoratet

Bernstorffsgade 17
DK-1592, København V
tel +45 33 17 33 17

er ansvarligt for en række kommunovergripende indsatser overfor unge:

SSP-samarbejde (Socialcentre, skole og politisamarbejde)

Distriktsmedarbejdere på socialcentrene er ansvarlige for opsøgende og kontaktskabende arbejde til unge uden for det etablerede system, blandt andet i samarbejde med SSP.

Ungemedarbejdere

har høstet gode erfaringer i kombination med åbne rådgivninger tre steder i byen, som yder rådgivning på de unges præmisser. Udover at yde socialpædagogisk støtte, fungerer medarbejderne som kontaktperson til de unge, som bor i hybler i form af kollegier eller bofællesskaber.

Kontaktperson:

Unna Madsen
tel +45 33 17 35 19

De boligsociale medarbejdere

understøtter det lokale sociale netværk i udvalgte områder. De unge bliver eksempelvis selv inddraget gennem aktiviteter som pasning af bebyggelser, cafe, idræt og rådgivning.

Kontaktperson:

Birthe Lange
tel +45 33 17 32 15

Sjakket og Tjek-punkt

er eksempel på alternative projekter som henholdsvis arbejder med marginaliserede gadebørn og intensivt opsøgende arbejde med henblik på at finde den rette hjælp og foranstaltning.

Information

www.kbhbase.copenhagencity.dk
Informationsbygningen
Rådhuspladsen 7
DK-1550 København V
tel +45 33 66 66 33
fax +45 33 66 70 32
e-mail: info.ob@copenhagencity.dk

Workshop:

Arbejde med marginaliserede unge, s. 37

“Under konferensen fick vi svart på vitt hur isolerade många barn är; både i förhållande till föräldrar och kamrater. Skolan måste vara ett forum för att utveckla sociala färdigheter och inte bara handla om läroplaner.

I det förebyggande arbetet är det farligt att bara reagera på symptomen. Det handlar mycket om att skolan skall vara ett fundament i de ungas utveckling.”

*Kjeld Rothenberg,
Köpenhamn*

Malmö – parkernas stad

Eva Renhammar,
Malmö

“Det jag arbetar med i det kommunala, förebyggande arbetet är viktigt, men hur jag handlar i mitt privata liv, i mitt varande, är minst lika viktigt. Man kan inte isolera dessa två sfärer från varandra.

Man kan inte heller stoppa barnen i reservat. Skolan borde vara en samlingspunkt mitt i byn. Man önskar att alla tog ansvar, inte bara för sina egna barn, utan också för varandras.”

Malmö är Skånes största stad och Sveriges tredje största stad. Här bor närmare 250 000 människor. Med sitt geografiska läge är staden också porten till kontinenten. Staden har drabbats av hög arbetslöshet men olika sysselsättningskapande insatser och kunskapserbjudanden bidrar nu till att arbetslösheten långsamt går nedåt.

Malmö gör återkommande drogundersökningar. Dessa visar att viljan att prova alkohol och andra droger går allt lägre ner i åldrarna. För att möta denna negativa utveckling har Kommunfullmäktige i Malmö stad beslutat om två viktiga program för det drogförebyggande arbetet i Malmö:

Åtgärdsplan mot alkohol och droger bland unga i Malmö (Malmö Mot Droger)

Välfärds- och Folkhälsoenheten,
Stadskontoret, S-205 80 Malmö,
tel +46(0)40-345686,
fax +46(0)40-34 33 90.

Programmet har lett till att man lokalt i Malmös 10 stadsdelar (mellan 10-30 000 inv. per stadsdel) organiserat drogförebyggande grupper och utarbetat lokala handlingsplaner för det drogförebyggande arbetet.

Kontaktperson:

Eva Renhammar

e-mail: eva.renhammar@malmo.se

Alkohol- och Drogpolitiskt program för Malmö stad

Välfärds- och Folkhälsoenheten
Stadskontoret, 205 80 Malmö
tel +46(0)40-34 23 29
fax +46(0)40-343390

Detta program berör hela Malmös befolkning. De sju åtgärds punkterna är:

1. Epidemiologisk bevakning.
2. Begränsad tillgänglighet.
3. Informations- och opinionsbildande insatser.

4. Utbildning av och stöd till vuxna förbilda.
5. Undervisning om alkohol, tobak och narkotika i skolan måste utvecklas och baseras på nya effektivare metoder.
6. Alkohol- och drogförebyggande program på arbetsplatser.
7. Sekundär prevention.

En arbetsgrupp har bildats för genomförandet av programmet. I gruppen ingår representanter från tull, polis, stadsdelsförvaltningen, Länsstyrelsen, Handels- och restauranganställdas förbund, Utbildningsförvaltningen m.fl.

Kontaktperson:

Eva Gummesson

e-mail: eva.gummesson@malmo.se

Information

www.malmo.se
Stadshuset
205 80 Malmö
tel +46(0)40-34 34 34

Workshop:

Polarisering bland unga, s 40

Odense – verdens største landsby

Fyn er en have fin for hele Danmarks rige... skrev den verdensberømte eventyrdigter H.C. Andersen. Midt i denne dejlige have har digterens fødeby, Odense, ligget lige siden vikingetiden. Odenses officielle fødselsdag er den 18. marts år 988, hvor byen for første gang nævnes ved navn af den tyske kejser Otto den Tredje.

Odense er byen i midten af Danmark og er med sine knap 185.000 indbyggere landets tredjestørste by. Gruppen af 0-18 årige børn og unge udgør over 20% af byens samlede indbyggertal. Som i mange andre storbyer er der også i Odense grupper af børn og unge, som er involveret i misbrug og kriminalitet. Imidlertid er det gennem de senere år lykkedes at nedbringe kriminaliteten i gruppen af børn og unge med 40%. Dette er sket gennem et bredt og tværfagligt samarbejde omkring de præventive indsatser i byen.

En hjørnesten i dette præventive arbejde i Odense er en fast forankret og veludviklet struktur for SSP-samarbejde mellem de sociale myndigheder, skolevæsnet og politiet. Dette samarbejde er i Odense suppleret med repræsentanter fra ungdomsskoler, fritids- og ungdomsklubber.

Miljøafsnittet

i Børn- og ungeforvaltningen består af opsøgende medarbejdere. Ved førstegangskriminalitet tager disse miljømedarbejdere kontakt til den unge og dennes forældre. Familien oplyses om, hvad der er sket, og der gives råd og vejledning. Desuden laver miljømedarbejderne foredrag og holdningsbearbejdende arbejde på skolerne.

Kontaktperson:

Projektleder Christian Frederiksen

Opsøgende medarbejdere

er der også ansat i nogle af byens ungdomsskoler og fritids- og ungdomsklubber. Disse går omkring i byen fredag og lørdag aften og laver "ung til ung" rådgivning f.eks. om tilbud for unge i ungdomsskoler- og -klubber.

"Integrationsteamet", der også laver opsøgende virksomhed, består af 2-sprogede medarbejdere, som bl.a. giver flygtninge- og indvandrerrfamilier råd og vejledning om fritidsaktiviteter og dansk foreningstradition.

Kontaktperson:

Børn- og ungekonsulent Paul Hansen

Forebyggelseskonsulenten

i Børn- og ungeforvaltningen er koordinator og underviser for det netværk, som udgøres af skolernes kontaktlærere, ansatte i ungdomsskoler og fritids- og ungdomsklubber, samt af personalet ved Døgnkontakten, som er et sted hvor unge kan henvende sig for at få rådgivning og vejledning m.h.t. misbrug, kriminalitet og sociale problemer i øvrigt.

Kontaktperson:

Forebyggelseskonsulent Erik Jagd

Information

www.odkomm.dk
Rådhuset
Flakhaven 2
DK-5000 Odense C
tel +45 66 13 13 72

Workshop:

Socialafdeling, skole og politi, SSP-samarbejde, s. 42

Paul Hansen,
Odense

"Vi försöker hitta vuxna med kraft och intresse över för andra, som kan ge de rotlösa barnen kärlek och respekt. Men det är svårt att finna dessa vuxna. Vårt arbete bygger alltför mycket på några få eldsjälur.

Vi försöker bygga på den nordiska föreningskulturen, men det tar nog någon generation innan den blir naturlig för invandrarna."

Oslo – vinterbyen

“Under konferensen har jag forstått att vi är upptagna av samma frågor i de olika nordiska länderna. Det finns en risk att man bara talar om problemungdomen, när man fokuserar på storstäderna. Men vi måste också se på det generella, t.ex på skolans och lärarnas roll. Vi talade mycket om att man måste få till ett nytt tänkande i skolan.”

Grete Mugaas,
Oslo

Oslo har tætt på en halv miljon innbyggere. Byen er administrativt inndelt i 25 bydeler. I fire av disse bydelene er over halvdelten innvandrere. Drygt en tredjedel av Norges alla innvandrere bor i Oslo. Oslo har på senere år fået mange utesteder, der kan overleve på grunn av en mer liberal skjenke- og åpningpolitikk. Noen av skjenkestedene har vært under oppsikt da der har blitt omsatt og brukt illegale rusmidler. I den senere tid har man i media vært opptatt av at vanlig vellykket ungdom bruker ecstasy.

Utviklingsprogrammet for rustiltak i bydelene (URUS)

Mange bydeler i Oslo har utarbeidet ruspolitiske planer, og de spiller en stadig større rolle i å iverksette forebyggingstiltak, ikke minst overfor ungdom. URUS er et prosjekt som over en tre-års periode vil stimulere til planlegging og utvikling av rustiltak i bydelene.

Politiets forebyggingsavdeling

Oslo-politiet har en forebyggingsavdeling på cirka 60 personer. De er fordelt på fem politistasjoner med en forebyggingsavdeling med 9-12 personer på hver av dem. De er svært aktive ute i bydelene og gjør en betydelig innsats overfor barn og unge blant annet på skolen.

Oslo kommunes Uteseksjon

P.b.5934 Majorstua
N- 0308 OSLO
tel +47 22 46 39 10
fax +47 22 69 86 30

I nesten 30 år har Uteseksjonen drevet sin virksomhet overfor ungdom i byens narkotikamiljøer. Av nyere dato er tiltaket ”Stopp dopet – ikke dansinga” hvor initiativtakerne kom fra det såkalte ”House-miljøet”, hvor ecstasybruk ble mer og mer utbredt. De har blant annet rekruttert ungdom som tidligere har brukt ecstasy til en ”party-patrulje”, som deltar på ”Stopp dopets” stands på rave-parties.

Minoritetsteamet har også sin base hos Uteseksjonen. De har prøvd å nå innvandrerdømmen og deres foreldre blant annet ved å avholde informasjonsmøter i innvandrersorganisasjonenes egne lokaler. Man har særlig vært opptatt av å nå mødrene.

Forebyggingsseksjonen i Rusmiddelstaten

Hausmanns gate 17
0182 OSLO

tel +47 22 20 36 00

fax +47 22 11 14 20.

Internet: www.rusinfo.no/rusinfo/

Forebyggingsseksjonen koordinerer det byomfattende forebyggende arbeidet. Man formidler også offentlige tilskudd til en rekke frivillige foreninger som gjør en innsats for å forebygge rusmisbruk og vold i byens ungdomsmiljøer. Man gjennomfører kampanjer særlig rettet mot de unge.

Informasjon

www.agora.oslo.kommune.no/

Rådhuset

N-0037 OSLO

tel +47 22 86 16 00

Workshop:

Det tunge misbruket i storbyen, s. 45

Reykjavík – kulturby med lyse nætter og varme kilder

Reykjavík er en af verdens mindste hovedstæder med knapt 110 000 indbyggere. Men Reykjavík bærer præg af at være en international storby, med de institutioner, som definerer en hovedstad uanset størrelse; præsidentsæde, parlament og regering, de store nationale institutioner, universitet og de udenlandske ambassader. Den gamle bykerne karakteriseres af farverigt folkeliv, kulturelle aktiviteter og forskellige tilbud. I nærmeste nærhed er der varme kilder og enestående natur.

I byens centrum ligger Reykjavíks kultur- og informationscenter for unge i alderen 16-25 år. *Hitt huset* er et kraftigt og voksende kulturhus der har skabet unge mennesker muligheder til at styrke sig egen selvtillid og udnytte sine talenter. Der drives kaffehus, kunst-værksted, galleri og gadeteater, festivaler og koncerter i *Hitt huset* som er et røg-, alkohol- og stoffrit hus.

Reykjavík har i de sidste år prioriteret kampen mod rusmidler og misbrug. Den har initieret mange samarbejdsprojekter og lagt vægt på de store muligheder Island har til at være et fremragende samfund.

Narkotikafrit Island 2002

e-mail: 2002@rvk.is

Samarbejdsprojekt mellem Reykjavík, den islandske regering og ECAD (European Cities Against Drugs).

Familierådgivningen

tel +354-511 1599

e-mail: frae@tv.is

Samarbejdsprojekt mellem Reykjavík, staten og den islandske Røde Kors.

Bydelsprojektet

e-mail: oskar@rvk.is

Samarbejdsprojekt mellem bystyrelsen og SÁÁ.

Disse tre projekter bindes sammen på den måde at de er en del af arbejdet omkring "Narkotikafrit Island 2002", hvor vi arbejder sammen med de fleste som kender til unge, stofmisbrug, kriminalitet, behandling af unge og opbygning. I disse projekter arbejder vi også sammen med diverse organisationer og der er også samarbejde mellem Reykjavík og staten.

Information

www.rvk.is

Rådhuset

Tjarnargata 11

IS-101 REYKJAVÍK

tel + 354 563 20 05

Workshop:

Samverkan med organisationer, s. 35

"Det finns inga enkla svar på hur utvecklingen kommer att bli. Vi måste lägga mer vikt på de politiska aspekterna. Det räcker inte att vi ser i backspegeln och gör det vi prövat förr. Vi måste hela tiden försöka styra utvecklingen och framtiden.

Det finns kritiska vändpunkter som man måste uppmärksamma. Jag tror att vi är på väg mot en framtid där många olika kulturer lever sida vid sida. Frågan är bara hur brett spektrat kommer att bli."

*Árni Einarsson,
Reykjavík*

Stockholm – staden på vattnet

“Politiker skall påverka, särskilt när det gäller inställning till droger. Det är viktigt att fler blir indragna i det politiska arbetet och att arbetet decentraliseras. Ansvar för vardagsfrågorna skall ligga så nära medborgarna som möjligt.”

Lena Nyberg,
socialborgarråd,
Stockholm

I Stockholms stad med dess 24 stadsdelar bor cirka 730 000 invånare och i länets övriga 24 kommuner bor ytterligare omkring 1 miljon. Stockholm ligger mellan Östersjön och Mälaren, Sveriges tredje största sjö. Stockholms skärgård omfattar mer än 20 000 öar och närheten till rent vatten sätter sin prägel inte bara på Stockholms stad utan på de flesta av länets kommuner. Inom länet återfinns internationell storstadsmiljö, bördiga jordbruksområden, glest befolkade skogsstrakter och skärgårdsområden.

Inflyttningen till Stockholm från övriga riket och från utlandet är stor och förväntas öka. Under 1997 ökade Stor-Stockholm sin folkmängd med 18 500 personer. Stockholms län är det område i Norden som har flest invandrare. Nära 20% av länets hela befolkning – 325 000 – är utländska medborgare eller födda utomlands. Av dem är cirka 35 000 i åldern 15-24 år. Socioekonomiskt finns det stora skillnader mellan olika delar av länet. Några av de bostadsområden som byggdes som ett resultat av inflyttningssvågen under 1960- och 70-talen utgör idag starkt segregerade områden med många invandrare, hög arbetslöshet och stora sociala problem.

På grund av den ekonomiska nedgången och ökande arbetslöshet har den offentliga sektorn tvingats till stora besparingar. Trots detta har Stockholms stad och länets övriga kommuner ökat eller lyckats bibehålla nivån på det förebyggande barn- och ungdomsarbete, bland annat genom ökad samverkan och specialinriktade projekt.

Resursförvaltningen, Projekt- och utvecklingsenheten

Box 6154
102 33 STOCKHOLM
Central enhet för utvecklingsarbete inom
Stockholms Stad.

Kontaktperson:

Anders Fall
tel +46(0)8-508 25 608

Ungdomsenheten

Botkyrka kommun
S-147 85 TUMBA
Samordnande enhet för ungdomsarbete i Botkyrka kommun (vilken har en av de största koncentrationerna av invandrare i länet).

Kontaktperson:

Christina Mörner
tel +46(0)8-530 62 320

ECAD, European Cities against drugs

Stadshuset,
S-105 35 STOCKHOLM
Internationell organisation mot legalisering
av narkotika.
Internet: www.ecad.net

Information

www.stockholm.se
Stadsledningskontoret
S-105 35 STOCKHOLM
tel +46(0)8-508 00 000

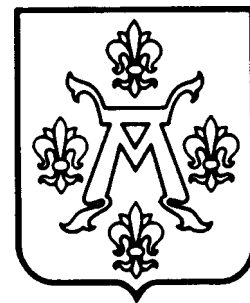
Information

www.ksl.se
(med länkar till länets 25 kommuner)
Kommunförbundet i Stockholms län,
Göta Ark 120
S-118 72 STOCKHOLM
Kontaktperson:
Kjell Klevbom
tel +46(0)8-615 94 22

Workshop:

Barns och ungdomars uppväxtvillkor, s. 25

Åbo – Finlands kulturvaggga

Åbo är länshuvudstad i Västra Finlands län och är både ett kulturellt och kommersiellt centrum för västra Finland. Här bor nästan 170 000 invånare. Genom sitt läge har Åbo genom tiderna utgjort Finlands port mot väst. Nya inriktningar, modelföreteelser och värderingar har traditionellt landstigit i Finland genom Åbo hamn.

Staden har långa anor som Finlands huvudstad ända till 1800-talet och är den äldsta universitetsstaden i landet. Finlands enda helt svenskspråkiga universitet Åbo Akademi finns i Åbo. Staden är därför en viktig knutpunkt för landets svenskspråkiga minoritet trots att antalet svenskspråkiga i staden inte är större än 5%. Åbo ingår som enda finska stad i WHO:s projekt Healthy Cities och det förebyggande folkhälsoarbetet har fått stor betydelse i staden (Under internetadressen: www.turku.fi/tervi presenteras Åbo stads "hälsoprofil").

Den ekonomiska krisen i Finland har också slagit hårt mot Åbo. Arbetslösheten ökade från 4,2% år 1990 till 20% år 1996. Till skillnad från många av de andra nordiska storstäderna har Åbo mycket få invandrare – endast 2,5% är utländska medborgare.

Den friare synen på alkohol och den ökande tillgången av såväl alkohol som illegala droger innebär att drogbruket nu har spritt sig till alla sociala grupper. De största riskgrupperna finns bland ungdomar och barn som lever i sociala missförhållanden. Ett hundratal tunga missbrukare är kända av polisen och de sociala myndigheterna. Åbo har tagit en rad initiativ för att bekämpa alkohol- och drogmissbruk.

HUUKO – samarbetsorgan kring förebyggande av drogmissbruk

Skolcentralen

Hantverkaregatan 10

FIN-20100 Åb,

tel +358(0)2-262 9111

fax +358(0)2-262 9350

Projektet syfte är att koordinera stadens aktiviteter kring förebyggande av drogmissbruk. Förutom olika aktiviteter i skolorna, såsom temaveckor, lärar- och elevutbildning samarbetar man med en lång rad föreningar och andra frivilliga organisationer.

Kontaktperson:

Carola Kapell

Information

www.turku.fi

Åbo stad

Kristinegatan 1

FIN -20100 Åbo

tel +358(0)2-262 7111

Workshop:

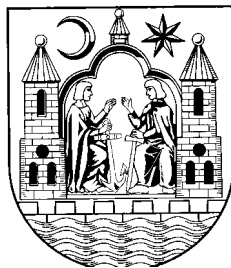
Folkhälsa – verklighet och visioner, s. 47

“Det stora problemet i Åbo är inte de tunga narkomanerna, utan att alltför många ungdomar från högstadiet i 14-16 årsåldern berusar sig varje vecka. Attityden till rusmedel har blivit öppnare och veckoslutsfestandet är ett problem.

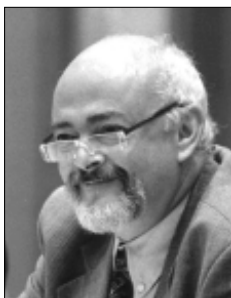
Föräldrarnas och de vuxnas alkoholvanor inverkar också på de ungas beteende. De som kommer i naturlig kontakt med ungdomar måste vi informera och utbilda. Föräldrar som inte kommer till möten går jag hem till. En stor del av arbetet sker genom hembesök.”

Carola Kapell,

Åbo

Århus – verdens mindste storby

Socialdirektør
John Lysholm Jepsen,
Århus:

“Konferensen har vi sat att förebyggande insatser är en komplex fråga. Det är ofta alltför mycket uppgivenhet. Man skall lägga en strategi för vad man vill. Vi kan inte alltid vänta på experterna. Om man kan uppnå enighet – som man gjort i Reykjavík – kan man göra en koncentrerad satsning på en drogfri miljö. Men en sådan enighet kan vara svår att få i Danmark.”

Århus er Jyllands største by med næsten 300 000 indbyggere og er kulturelt og kommercielt centrum for Danmarks hovedland. I byen findes det et rigt erhvervsliv og gode muligheder till studier. Århus har også sat en række indsatser ind mod ungdomsarbejdsløshed, og man har haft en stærkt faldende arbejdsløshed blandt de unge mellem 16-24 år, der idag udgør 4,2% av samtlige arbejdsløse. Men vi finder også boligområder med mange unge, der er udstødte og marginaliserede. Århus har en større andel indvandrere end i Danmark som helhed. Århus har som andre storbyer oplevet problemer med etniske konflikter, gadevold og kriminalitet blandt unge.

Undersøgelser peger på, at de unge op gennem 90'erne har eksperimenteret mere med de illegale rusmidler, og at nogle grupper har øget deres forbrug af alkohol.

Forebyggelsesafdelingen

Mejlgade 39, 1sal
DK-8000 ÅRHUS
tel +45 8613 6100
fax +45 8613 7386

Forebyggelsesafdelingen i Center for Misbrugsbehandling har til formål at yde konsulentbistand og undervisning til de voksne, der til daglig er i kontakt med ungdomskulturen. Man uddanner også unge arbejdsløse med forskellig etnisk baggrund (ca. 20 år), som tager ud på skoler, gymnasier, tekniske skoler og i klubber mm. Her holder de oplæg for de 15-20 årige og sætter rusmidlerne til debat – med udgangspunkt både i egne og elevernes erfaringer.

Kontaktperson:

Jan Morell, leder af Forebyggelsesafdelingen,.

SMG - "Samtale mellem generationer"

SSP
Rosenkrantzgade 21, 4
8000 Århus C
tel +45 8940 4790

Formålet er at fremme forståelsen og dialogen mellem unge og forældre. To instruktører drøfter med eleverne, forældrene og lærerne emner som, kriminalitet, misbrug, alkohol, mobning, tolerance, komme-hjem-tider, fester.

Kontaktperson:

Annie Beck Laursen

Misbrugskampagne over for fremmedsprogede familier

Fritids- og Kulturafdelingen
Vestergade 55
8000 Århus C
tel +45 8940 4800

Med udgangspunkt i klubberne i et lokalområde (Gellerup) gennemføres informationskampagne. Et centralt element i kampagnen er, at de etniske organisationer, herunder også moskeen, inddrages i formidlingen.

Kontaktperson:

Søren Madsen

Information

www.aarhus.dk
Rådhuset
DK-8000 ÅRHUS C
tel +45 8940 4800

Workshop:

Storbyens flygtninge og indvandrere, s. 27

Från idé till genomförande

fr.v. Nico Cleyndert, Lasse Gaardsøe, Anders Stymne

Idén till en storstadskonferens uppkom först vid ett möte hösten 1995 med informanter som i de nordiska länderna arbetar med information kring alkohol och narkotika. Tanken utvecklades vidare av Nico Cleyndert vid CAN (Centralförbundet för alkohol och narkotikainformation) i Sverige, av sekreteraren Anders Stymne vid dåvarande Nordiska kontaktmannanorganet för narkotikafrågor, av socialrådgivaren Lasse Gaardsøe vid danska

Sundhedsstyrelsen och av konferensens sekretariat: Jens Arnum, Pia Amdi och Bjarne Schmidt Nielsen från Århus kommun. Ordförande för konferensen var socialdirektör John Lysholm Jepsen och skoldirektör Jens Nygaard, Århus kommun.

Alla deltagande städer medverkade aktivt i planeringen av konferensen och i respektive workshop. Konferensen kunde genomföras tack vare bidrag från en rad sponsorer (se sid 1).

Jens Arnum

Pia Amdi

Bjarne Schmidt
Nielsen